یادداشت

جنگ و تجلی شکوهمند همبستگی یک ملت

ادامه از صفحه اول

جلـو نمی‌آیند که مزاحـم کار امدادگران نشـوند، اما با نجات هر مصـدوم با مهربانی سـراغ او می‌آیند. با چشـمانی اشـک‌بار با حادثه‌دیدگان همدردی کرده و از آنان می‌خواهند که برای اقامت تا هر زمان که بخواهند، به خانه‌هایشان بیایند و به‌اصطلاح قدمشان روی چشـم صاحبان خانه. کودکی هم پیش می‌آید تا اسباب‌بازی محبوبش را به کودک غم‌زده‌ای که خانه‌شـان تخریب شده، هدیه بدهد. هیچ‌کس نه از قومیت مصدوم می‌پرسـد، نه از مذهبش و نه سلیقه سیاسی و فرهنگی‌اش. فقط ایرانی‌بودن و حتی فراتر از آن ساکن جغرافیای ایران بودن مهم است.

به‌راسـتی این همه همدلی و همبستگی شگفت‌آور آن‌هم در شرایطی که به‌اصطلاح ابر و باد و مه و خورشـید و فلک دست به دست هم داده بودند تا چیزی از وحدت ملی باقی نماند، چگونه شکل می‌گیرد؟

پاسخ روشن است. همان‌گونه که گفته شد، جامعه امروز ایران جامعه‌ای متکثر و چندصدایی اسـت. سلیقه‌ها و خواسـته‌های متنوع داریم. آنچه در سـطح جامعه دیده می‌شود، رقابت سرسختانه سلیقه‌های سیاسی است که بعضا راه افـراط را هم طی می‌کند. اما در لایه زیرین جامعه خبرهای دیگری است.

ایـران یک حقیقـت فرهنگی-تاریخی شـکوهمند با پیشـینه‌ای فراتر از چندین هزاره اسـت که اسـتواری و عظمت غیرقابل‌انکارش هر ناظری را به کرنش وامی‌دارد. همه فرزندان ایران با هر سـلیقه و خواسـته‌ای متأثر از این حقیقت و دسـت‌پرورده این فرهنگ هسـتند. این لایه زیرین بسیار مستحکم اسـت، در موقعیت‌های خاص زمانی به سرعت فعال می‌شود و انرژی‌ای که آزاد می‌کند، بسـیار فراتر از انرژی آزادشده با فعالیت گسل‌های موجود است. دشـمنان روی فعال‌شدن گسل‌هایی مانند اختلافات قومی، مذهبی، سیاسی، نسلی و حتی طبقاتی حساب کرده و می‌کنند. این گسل‌ها واقعیتی انکارناپذیر از چهره جامعه ایران امروز اسـت و اما قدرت لایه زیرین که ریشه در حقیقت فرهنگی-تاریخی ایران دارد، قدرتی فراتر از قدرت این گسل‌هاست.

ناظران جهانی می‌گویند حمله دشـمن موجـب تحکیم مبانی وحدت در جامعه ایران شده است؛ دشـمن می‌خواست وحدت ملی را تخریب کند، اما ناخواسته آن را تقویت کرده است. اما ماجرا بسیار فراتر از این است. همبستگی شگفت‌انگیزی که امروز شاهد آن هستیم، میوه همین لایه زیرین است که هنوز ناکارآمدی‌ها و به‌اصطلاح ناترازی‌های دست‌ساز نتوانسته صدمه چندانی به آن بزند. توجه به این واقعیت وظیفه و بار مسئولیت مسئولان و مدیران کشور را سـنگین‌تر می‌کند. آنان سـال‌ها از ذخیره ارزشمند این قدرت پنهان جامعه ایرانی استفاده کرده‌اند و ایران این نیروی خود را بی‌دریغ در اختیارشان گذاشته است. اما اینک نوبت آنان است تا با هوشمندی و قدرت تدبیر خود به تقویت ایـن لایه زیرین و ترمیم آسـیب‌هایی که از گذر زمان دیـده، بپردازند تا تجلی بعدی این قدرت پنهان حتی بزرگ‌تر و شکوهمندتر از آنی باشد که این روزها با شگفتی تمام شاهدش هستیم.

تهدید «برگشت به عصر حجر»

ادامه از صفحه اول

در جوامعـی که مفهوم شـرافت جایگاه محـوری در تعریف هویت جمعـی دارد، توهین بـه گروه می‌توانـد واکنش‌های عاطفی شـدیدتری برانگیـزد. این واکنش‌هـا، لزوما به معنای خشـونت نیسـتند، بلکه اغلـب در قالب رفتارهـای نمادین، اجتماعی یا سیاسـی بروز می‌کنند. شواهد علمی نشان می‌دهد مهاجران معمولا طیفی از پاسـخ‌ها را در پیش می‌گیرند؛ از فعالیت‌های رسـانه‌ای و دفـاع کلامی گرفتـه تا مشـارکت در اعتراضـات مدنـی، کمپین‌های اجتماعی یا کنش‌های سیاسـی. در بسـیاری از موارد، ایـن واکنش‌ها در چارچوب‌های قانونی و مدنی باقی می‌مانند و به عنوان بخشـی از فرایند تعامـل با جامعـه میزبان قابل تحلیل هسـتند. در عین حـال، باید تأکید کرد ایـن الگوها قطعی و یکسـان نیسـتند. عواملی مانند میـزان ادغام اجتماعی، سطح تحصیلات، تجربه تبعیض و شکل‌گیری «هویت دوگانه» (bicultural identity) نقـش تعیین‌کننده‌ای در نوع و شـدت واکنش‌ها دارند. بسـیاری از مهاجران، به‌جـای تقابل، مسـیرهایی چون گفت‌وگو، مشـارکت مدنی و تقویت همزیسـتی را انتخاب می‌کنند. نکته کلیدی آن است که ادبیات تحقیرآمیز در سطح سیاسی، صرفا یک ابزار خطابی نیست، بلکه می‌تواند به فعال‌شدن سازوکارهای پیچیده روان‌شناختی و اجتماعی بینجامد؛ سـازوکارهایی که پیامدهـای آن، فراتر از مرزهـای جغرافیایی گسـترش می‌یابد. این تحلیـل، نه در مقام تأیید یا تجویـز هیچ‌گونه رفتار تقابلی، بلکه صرفا برای توضیح یک الگوی مسـتند در ادبیات علمی ارائه شده است؛ الگویی که درک آن می‌تواند به اتخاذ سیاست‌های مسئولانه‌تر و کاهش تنش‌های بین‌فرهنگی کمک کند.

تنش میان آمریکا و اروپا در جنگ خاورمیانه و سناریوهای پیش‌روی مهم‌ترین ائتلاف غرب

ناتو زیر تیغ ترامپ

شـرق: امتنـاع پایتخت‌هـای اروپایـی از مشـارکت در نبـرد واشـنگتن در خاورمیانه، رئیس‌جمهور آمریکا را به سمت بازبینی بی‌سابقه در پیمان ۷۷ساله ناتو سوق داده است؛ تقابلی که می‌تواند به خروج تدریجی یا فروپاشـی کامل مهم‌ترین معماری امنیتی غرب بینجامد. ماشـین دفاعی غرب اکنون نه با تهدیدهای خارجی، بلکه زیر بار دهه‌ها سواری رایگان اروپایی‌ها در حال فروپاشـی است. از نگاه واشنگتن، وقتی پایتخت‌های قاره سبز از جنگ طفره می‌روند، آمریکا نیز دلیلی برای تأمین هزینه‌های سـنگین امنیت آنها از جیب مالیات‌دهندگان آمریکایی نمی‌بیند.

دونالد ترامپ به‌تازگی سـطح تهدیدات خود علیه سازمان پیمان آتلانتیک شمالی را به شکل چشمگیری افزایش داد. این خشم فزاینده ریشه در یک شکاف عمیق استراتژیک دارد؛ متحدان اروپایی آمریکا که دهه‌ها تحت چتر حمایتی واشنگتن از یک رفاه بی‌دغدغه بهره‌مند بوده‌اند، اکنون از پیوسـتن به نبرد سرنوشت‌ساز ایالات متحده در خاورمیانه سر باز می‌زنند. رئیس‌جمهور آمریـکا به‌تازگی به‌صراحت اعلام کرد که خروج قطعی از این ائتلاف نظامی را به شکلی جدی در دست بررسی دارد.

نشریه پولیتیکو برای بررسی ابعاد عملی این بحران و ارزیابی گزینه‌های روی میز کاخ سفید، با تعدادی از کارشناسان، حقوق‌دانان و مقام‌های رسمی ناتو گفت‌وگو کرده است. این ارزیابی‌ها که برخی از آنها به دلیل حساسیت موضوع بدون ذکر نام بیان شده‌اند، پنج مسیر مشخص را برای تحمیل اراده واشنگتن بر بوروکراسی سنگین اروپا ترسیم می‌کنند؛ مسـیرهایی که هریک هزینه‌های سـاختاری متفاوتی برای این ائتـلاف نظامی به همراه خواهند داشت.

سناریوی اول؛ تشدید لفاظی‌ها و فروپاشی روانی بازدارندگی

ساده‌ترین گزینه پیش‌روی کاخ سفید، تداوم و تشدید لفاظی‌های انتقادی است. دونالد ترامـپ پیش‌ازاین نیز بارها ماده پنجم پیمان ناتو را که اسـاس دفاع دسـته‌جمعی این سازمان است، تضعیف کرده و در اراده واشنگتن برای اعزام نیرو به منظور دفاع از متحدان اروپایی تردید جدی به وجود آورده اسـت. او با تکرار این موضع، ناتو را یک «ببر کاغذی» خواند و با صراحت افزود که ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسـیه، نیز این واقعیت را به‌خوبی می‌داند. این رویکرد سرد و واقع‌گرایانه، موجی از هراس را در میان رهبران اروپایی که سال‌ها از تخصیص بودجه کافی برای ارتش‌های خود طفره رفته‌اند، ایجاد کرده است.

امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه، با ابراز نگرانی از این وضعیت ادعا کرد که ارزش ائتلاف‌هایی مانند ناتو به اعتمادی است که در پس آنها نهفته است. او با انتقاد از رویکرد واشنگتن مدعی شد که ایجاد تردید درباره تعهدات، ماهیت و محتوای ناتو را تهی می‌کند. از نگاه کارشناسـان دفاعی، این تردیدافکنی‌هـا تبعات عینی در میدان نبرد دارد. گرلیندی نیهوس، کارشناس مسـتقل امنیتی و یک مقام پیشین ناتو، هشدار می‌دهد که به چالش کشـیدن مداوم این ائتلاف از سوی رئیس‌جمهور آمریکا، اعتبار ژست دفاعی و بازدارندگی ناتو را به‌شـدت مخدوش می‌کند. نیهوس اسـتدلال می‌کند که بازدارندگی در درجه اول یک کارکرد روانی در ذهن دشـمن دارد. او با اشـاره به پیامدهای این رویکرد می‌گوید اگر دشمن تصور کند که با یک ببر کاغذی روبه‌روست، این وضعیت به‌مثابه دعوت‌نامه‌ای باز برای پوتین و تا حدودی شی جین‌پینگ، رهبر چین، خواهد بود تا استحکام این ائتلاف را در میدان عمل بیازمایند. با این حال در راهروهای پنتاگون، نگاه آرام‌تری جریان دارد؛ مقام‌های نظامی آمریکا ایـن اظهارات را صرفا ادامه رویکرد همیشـگی و منتقدانه رئیس‌جمهور درباره ساختار ناکارآمد ناتو ارزیابی می‌کنند و آن را یک تغییر استراتژیک ناگهانی نمی‌دانند.

سناریوی دوم؛ فلج‌سازی بوروکراتیک و پایان بودجه‌های اقلیمی

گزینه هوشمندانه‌تر کاخ سفید، ایفای نقش یک بازیگر اخلالگر در درون ساختار است. ترامپ می‌تواند بدون یک تقابل همه‌جانبه، ماشین بوروکراسی ناتو را از درون زمین‌گیر کند. این اسـتراتژی هم‌اکنون در مقیاس محدود در حال اجراست. ساختار تصمیم‌گیری ناتو بر پایه اجماع کامل بنا شـده و همین امر به واشنگتن اجازه داده تا از حق وتوی پنهان خود برای مسدودکردن دستورکارهای انحرافی جریان چپ استفاده کند. دو دیپلمات ناتو تأیید کرده‌انـد که ایالات متحده روند تصویب اسـناد مرتبط با موضوعات نرم و بی‌ربطی مانند تغییرات اقلیمی و امنیت انسانی را متوقف کرده است. یکی از این دیپلمات‌ها اعتراف کرد که پیشـرفت کار در حوزه امنیت انسانی عملا به نقطه صفر رسیده است. این اقدام نشان می‌دهد واشـنگتن دیگر نمی‌پذیرد که بودجه‌های یـک ائتلاف نظامی، صرف برنامه‌های ایدئولوژیک و غیردفاعی شود. یک دیپلمات اروپایی با اشاره به حضور فعال اما سرسختانه تیم آمریکایی در کمیته‌ها، استدلال می‌کند که واشنگتن همچنان در حال مذاکره است، اما اگر اراده کند، می‌تواند با توقف روند کار در کمیته‌های کلیدی مرتبط با روسـیه و اوکراین، خسارات فلج‌کننده‌ای به بار بیاورد. اهرم دیگر فشار، مسدودکردن شریان‌های مالی است. ایـالات متحده می‌تواند از پرداخت سـهم خود در بودجه مشـترک ناتـو که هزینه‌های عملیاتی را پوشش می‌دهد، خودداری کند. سهم واشنگتن درحال‌حاضر حدود ۱۵ درصد یعنی رقمی بالغ بر ۸۰۰ میلیون یورو است. گرلیندی نیهوس معتقد است اگرچه قطع این بودجـه اخلالگرانه خواهد بود، اما جایگزینی آن از طـرف دیگر متحدان به معنای پایان جهان نیسـت. با این حال، هدف تیم ترامپ چیزی فراتر از قطع بودجه اسـت. گزارش‌ها نشان می‌دهد برخی چهره‌ها در دولت آمریکا به دنبال تحمیل یک مدل پرداخت در ازای خدمات هستند. در این مدل واقع‌گرایانه، متحدانی که از رسیدن به اهداف تعیین‌شده برای بودجه نظامی خود طفره می‌روند، حق رأی در مأموریت‌های مشترک و امکان استفاده از چتر حمایتی ماده پنجم را از دست خواهند داد.

سناریوی سوم؛ خروج از قاره سبز

سومین و ملموس‌ترین اهرم فشـار، خروج مستقیم نیروهای نظامی ایالات متحده از خاک اروپاست. ماشین نظامی آمریکا درحال‌حاضر با استقرار دست‌کم ۶۷هزارو ۵۰۰ تا ۸۵ هزار سرباز، پایه‌های امنیت قاره سبز را حفظ کرده است. این نیروها در ۳۱ پایگاه دائمی و ۱۹ سایت نظامی در سراسر اروپا توزیع شده‌اند و هزینه‌های هنگفتی را به مالیات‌دهندگان آمریکایـی تحمیـل می‌کنند. ترامـپ برای اجرای ایـن طرح با محدودیت‌هـای قانونی روبه‌روست؛ براساس قانون مصوب سال ۲۰۲۵، او موظف است حداقل ۷۶ هزار نیرو را در اروپا حفظ کند، مگر آنکه مدت‌زمان خروج کمتر از ۴۵ روز باشـد یا بتواند تأییدیه کنگره را دریافت کند. در چارچوب همین محدودیت‌ها، رئیس‌جمهور آمریکا می‌تواند دستور خروج حداکثری حدود ۹ هزار سرباز را صادر کند. اد آرنولد، مقام پیشین ناتو و پژوهشگر ارشد در مؤسسه رویال یونایتد سرویسز، معتقد است که خروج این تعداد نیرو برای ائتلاف آسیب‌زا خواهد بـود، اما ماهیت فاجعه‌بار و جبران‌ناپذیری نـدارد. او ادعا می‌کند که دولت‌های اروپایی این توانایی را دارند که نیروهای خود را جایگزین سـربازان خارج‌شـده کنند یا این خلأ را با تسـلیحاتی نظیر موشک‌های دوربرد پوشش دهند. باوجوداین، آرنولد اجرای این سـناریو را دور از ذهن می‌داند؛ چراکه اسـتراتژی ترامـپ درحال‌حاضر بر حفظ نیروها و تجهیزات نظامی در اروپا استوار است تا در صورت لزوم بتواند از آنها برای استقرار سریع در درگیری‌های حیاتی مانند جنگ کنونی بهره ببرد. او توضیح می‌دهد که پایگاه‌های اروپایی در صورت گسـترش دامنه نبرد در خاورمیانه کاربرد بالایی دارند، زیرا به واشـنگتن اجازه می‌دهند نیروهای خود را با سـرعت میان مناطـق عملیاتی جابه‌جا کند. به گفته آرنولد، در این نقطه اسـت که تمایلات سیاسی رئیس‌جمهور با الزامات عملیاتی پنتاگون همسو می‌شـود. او تأکید می‌کند جابه‌جایی نیروها و متخصصان از نقاطی که به حضور آنها نیاز است، در نهایت تنها به توانمندی‌های عملیاتی خود ایالات متحده ضربه خواهد زد.

سناریوی چهارم؛ تعلیق تعهدات و تقلید از مدل شارل دوگل

گزینه چهارم، یک خروج نرم اما ویرانگر است. ترامپ می‌تواند بدون پاره‌کردن رسمی معاهده، این پیمان را به یک ساختار فلج تبدیل کند. در خفیف‌ترین حالت، واشنگتن قادر اسـت از چرخه چهارسـاله برنامه‌ریزی نظامی ناتو خارج شود. این چرخه حیاتی وظیفه دارد مشخص کند هر عضو در سناریوی وقوع یک تهاجم منطقه‌ای، موظف به تأمین چه میزان تجهیزات و نیرو است. اد آرنولد توضیح می‌دهد که کناره‌گیری از این روند، به صورت فنی تعهدات نظامی فعلی آمریکا را باطل نمی‌کند، اما آنها را در سطح تعهدات ثبت‌شده در چرخه پیشین که سال گذشته پایان یافت، منجمد می‌کند.

این انجماد استراتژیک، ارتش‌های ضعیف‌شده اروپایی را برای پرکردن خلأهای عظیم ناشـی از غیبت آمریکا، در حوزه‌های حیاتی مانند پدافنـد هوایی، جمع‌آوری اطلاعات و سـوخت‌گیری هوایی با بحرانی جدی مواجه خواهد کرد. واشنگتن همچنین می‌تواند با تحریم جلسات ناتو یا فراخواندن هیئت نمایندگی خود، گامی تهاجمی‌تر بردارد. به گفته آرنولد، از آنجا که تصمیم‌گیری در ناتو نیازمند اجماع کامل است، این اقدام بسیار مخرب خواهد بود و عملا تمام فرایندهای این ائتلاف را فلج می‌کند. اگر ترامپ خواهان رویکردی رادیکال‌تر باشد، تاریخ الگوهای روشنی در اختیار او می‌گذارد. در سال ۱۹۶۶، شارل دوگل، رئیس‌جمهور وقت فرانسـه، کشورش را از سـاختار فرماندهی یکپارچه ناتو خارج کرد؛ مسیری که یونان نیز برای مدت کوتاهی در سال ۱۹۷۴ آن را طی کرد. آرنولد معتقد است اجرای چنین تصمیمی از سوی آمریکا، به معنای ویرانی قطعی ناتو در میدان عمل است. بـا توجه به مرکزیت بلامنازع ایالات متحده در این ائتـلاف، اجرای مدل دوگل به معنای خروج تمام نیروهای آمریکایی تخصیص‌یافته به ناتو و استعفای اجباری ژنرال الکسوس گرینکویچ، فرمانده ارشد آمریکایی این سازمان، خواهد بود.

سناریوی پنجم؛ خروج قطعی و تقابل با دادگاه‌های حزبی

سـناریوی نهایی که یک خروج سـخت و رسـمی از ناتو اسـت، با موانع حقوقی و بوروکراتیـک پیچیـده‌ای گره خورده اسـت. از منظر فنی، ترامپ بـرای فعال‌کردن ماده سـیزدهم معاهده بنیان‌گذار ناتو که فرایندی یک‌ساله اسـت، ابتدا باید موافقت دوسوم اعضای سنا را جلب کند. اما رئیس‌جمهور آمریکا پیش‌ازاین نیز نشان داده است که ابایی از خروج یک‌جانبه از معاهدات بین‌المللی ندارد؛ همان‌طور که در سـال ۲۰۲۰ به صورت یک‌طرفه از معاهده نظارت هوایی آسمان‌های باز خارج شد.

در برابـر چنین فرمـان اجرائی، دادگاه‌هـای فدرال ایالات متحده ممکن اسـت برای مسدودکردن دستور ترامپ وارد عمل شوند، هرچند سیستم قضائی آمریکا به طور سنتی تمایل چندانی برای مداخله در سیاسـت خارجی نـدارد. باوجوداین، خروج یک‌جانبه به طور قطع با سـیل شکایت‌های حقوقی از سوی ایالت‌های تحت کنترل حزب دموکرات یا تاجرانی که در اروپا منافع اقتصادی دارند، روبه‌رو خواهد شد. اسکات اندرسون، ویراستار ارشد نشـریه لافِر، معتقد اسـت که اگر دموکرات‌ها در انتخابات میان‌دوره‌ای ماه نوامبر کنترل یکی از مجالس کنگره را به دسـت گیرند، قوه مقننه نیز ممکن اسـت به این کارزار حقوقی بپیوندد.

یـک مقام دفاعی آمریکا با اشـاره به تقابل‌های پیشـین می‌گوید قضـات پس از یک سـال مواجهه با اختیارات گسـترده قوه مجریه، احتمالا تمایل کمتـری برای همراهی با رئیس‌جمهور نشان خواهند داد. در میانه این مجادلات داخلی، کاخ سفید بر موضع قاطع خود پافشـاری می‌کند. آنا کلی، معاون سخنگوی کاخ سـفید، با صراحت اعلام کرد که رئیس‌جمهور ترامپ ناامیدی عمیق خود را از ناتو و سـایر متحدان به‌روشـنی بیان کرده اسـت و همان‌طور کـه خود او تأکید کرده، ایالات متحده ایـن رفتارها را به خاطر خواهد سپرد. این چشم‌انداز، هشدارهای صریحی را از سوی برخی متحدان به همراه داشته است. یک دیپلمات ارشـد دیگر ناتو با لحنی هشدارآمیز اعتراف کرد که تصور ناتو بدون حضور ایالات متحده بسیار دشوار است و واشنگتن پیش از هر تصمیمی باید این واقعیت میدانی را در نظر بگیرد.

جدول ۵۲۸۵ طراح: بیژن کورانی

افقی:

۱- پیشـوا- عـددی دورقمـی- ارزشـمند ۲- زنـی که بـه جای مادر به کودک شـیر دهد- اعتراف‌کردن- بادها ۳- پهلوان- شکفته‌شـده- یـاری و کمک- نشـانه مفعولی ۴- شـعور- از شاگردان میرعماد خوشنویس- پست الکترونیک ۵- دارایـی بانکـی غیرقابل برداشـت- چشـم الکتریکـی ۶- بی‌شـمار- پوشـاننده- واحـد اندازه‌گیـری توان الکتریکی ۷- گردهمایی- زیبا و دلفریب- صاف و هموار ۸- کتف- از شرکت‌های خودروسـاز ژاپنی- حاکمـان زندیـه از این قوم بودند ۹- تاریک- پرخاش- از وسـایل حمل‌ونقل درون‌شـهری ۱۰- فرمان سکوت- مقام و مرتبه- یک‌صدم فرانک ۱۱- بیسـت‌ویکمین سوره قرآن- الله‌اکبر گفتـن ۱۲- از ابزارهای رایج در طراحی و نقاشـی- ناشایسـت- ذره باردار ۱۳- رمق آخر- واحد شـمارش ظروف- از مرکبـات- برادر عرب ۱۴- بـه هیچ وجه- طبابت- تأییـد خارجی ۱۵- چاره‌اندیشی- سرزنش- فرستاده خدا

عمودی:

۱- مجموعه نغمات یک دسـتگاه موسیقی- پرنـده‌ای که تخمـش را در لانه پرنـدگان دیگر می‌گذارد- کاریز ۲- حلقه نورانی اطراف چیزی- دومین رئیس‌جمهور اسلامی ایران- ناگزیر، ناچار ۳- پیشـوند سـلب- مسـتراح- طراح- خرس فلکی ۴- رمانی نوشـته رضـا امیرخانی- نفس سـرزنش‌کننده آدمـی- مرطـوب ۵- همسـایه مجارسـتان و اسـلوونی- گرز آهنی ۶- کشـتی جنگی مجهز به موشـک- پول خرد گرجسـتان- تحرک قلب ۷- وقف‌نامه- خورشتی با مغز گردو- باد سـرد ۸- زره‌ساز- ستایش‌شـده- درس نگارشی ۹- بله روسـی- آسـمان بی‌ابر- اعلامیـه تبلیغاتی ۱۰- شـکلی هندسی- درنگ- شیشـه ایمنی ۱۱- در زمین ورزشی سـوت می‌زند- با سرعت و عجله ۱۲- شهرستانی در اسـتان البرز- وسطی- واحد شمارش شیشه ۱۳- مشک- دوست‌داشتنی- ظرف جوشاندن آب- سمت‌وسـو ۱۴- کمک- گلی زیبـا- براق‌کننده کفش ۱۵- غیرممکن- بایکوت- درخت خرما

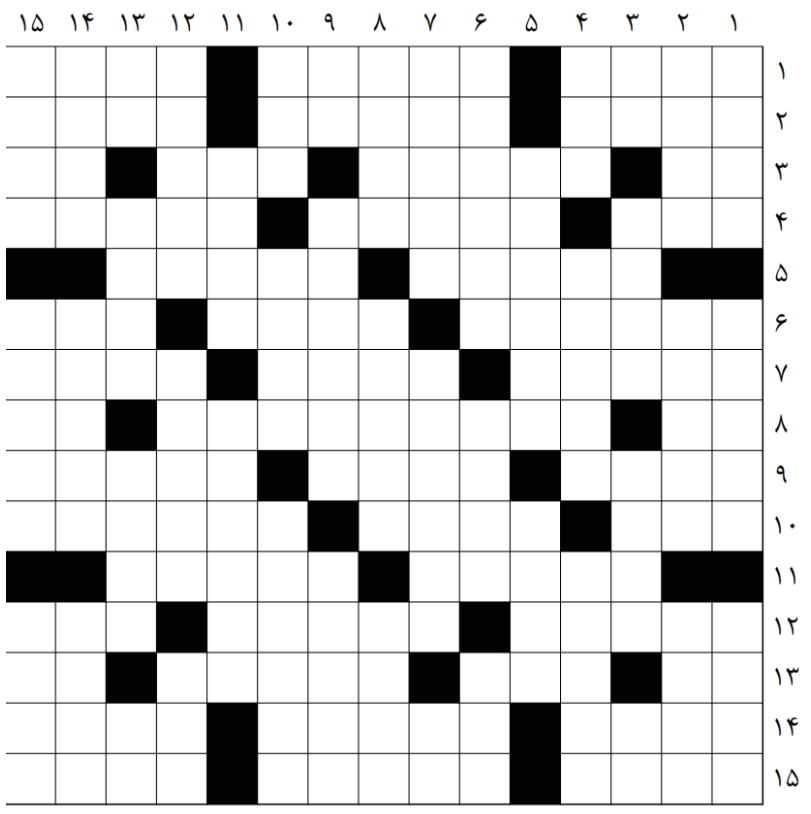

حل سودوکو ۴۲۸۰

۴	۸	۱	۷	۳	۵	۶	۲	۹
۹	۶	۳	۴	۱	۲	۸	۷	۵
۲	۵	۷	۶	۸	۹	۱	۴	۳
۳	۲	۸	۹	۵	۴	۷	۱	۶
۷	۴	۵	۳	۶	۱	۹	۸	۲
۱	۹	۶	۸	۲	۷	۵	۳	۴
۸	۳	۲	۵	۷	۶	۴	۹	۱
۶	۷	۹	۱	۴	۳	۲	۵	۸
۵	۱	۴	۲	۹	۸	۳	۶	۷

۵	۴	۶	۲	۸	۹	۱	۳	۷
۳	۸	۲	۷	۴	۱	۵	۶	۹
۹	۷	۱	۵	۳	۶	۸	۲	۴
۴	۱	۳	۸	۲	۵	۹	۷	۶
۶	۹	۷	۳	۱	۴	۲	۵	۸
۲	۵	۸	۶	۹	۷	۳	۴	۱
۷	۳	۹	۴	۵	۸	۶	۱	۲
۸	۲	۴	۱	۶	۳	۷	۹	۵
۱	۶	۵	۹	۷	۲	۴	۸	۳

حل جدول ۵۲۸۴

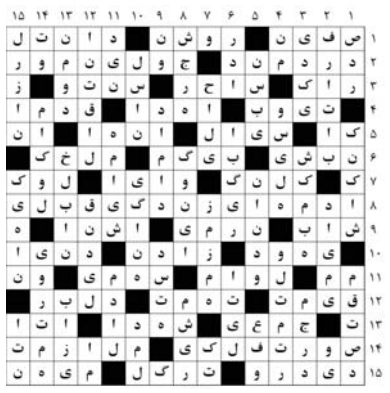

سودوکو سخت ۴۲۸۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۳				۶			
۴	۶			۹	۸			۳
			۱				۴	
	۹	۲		۸				
		۸				۵		
				۷		۳	۹	
	۲				۷			
۸			۳	۴			۵	۶
			۲				۸	

سودوکو ساده ۴۲۸۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۹	۶				۸		۴
۴		۵		۶		۳		
					۹			۵
۹	۵	۳	۶			۷		
	۷	۴	۹		۵	۱	۳	
		۸			۲	۵	۴	۹
۳			۲					
		۲		۷		۹		۳
۷		۹				۴	۸	